

Maren AS
Skjernøyveien 21
4516 MANDAL

Saksbehandler, innvalgstelefon
Marit Solum, 370 17 846

Oversendelse av endret tillatelse – deponering av PFAS-holdige masser

Fylkesmannen i Agder gir Maren AS tillatelse etter forurensningsloven, og gir virksomheten tillatelse til årlig mottak og årlig deponering av inntil 25 000 tonn masser med lavt innhold av perfluorerte stoffer (PFAS) på Brennevinsmyra avfallsanlegg i Lindesnes kommune. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt.

Fylkesmannen fatter vedtak om gebyr på kr. 66 600,- for behandlingen av saken.

Før virksomheten kan motta PFAS-holdige masser skal Maren AS dokumentere innhold av PFOS og PFOA i sigevannssedimentet.

Vedtakene kan påklages av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen tre uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem.

Vi viser til søknad av 16.06.2020 om mottak av masser med lavt innhold av PFAS samt øvrig kommunikasjon i saken.

1. Vedtak om endret tillatelse

Fylkesmannen i Agder gir med dette Maren AS tillatelse til virksomhet etter lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) på visse vilkår. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven §§ 11 og 29 jf. forurensningsloven § 16 og avfallsforskriften § 11-6. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt dette brev.

2. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om vedtak av gebyr i brev av 25.09.2020, hvor vi varslet sats 5 for behandling av søknaden jf. forurensningsforskriften § 39-4. Fylkesmannen har vurdert tidsbruken for saksbehandlingen, og kommet frem til at det er riktig å fastsette gebyret til sats 5, dvs. kr 66 600,-.

3. Pålegg om undersøkelser

Med hjemmel i forurensningsloven § 51 pålegger Fylkesmannen Maren AS å dokumentere innhold av PFOS og PFOA i sigevannssedimentet før mottak av PFAS-holdige masser, jf. punkt 7.2.

4. Frister

Maren AS skal innen 1. mars 2021 sende Fylkesmannen et forslag til revidert prøvetakingsprogram, jf. punkt 7.2 og tillatelsen punkt 3.11.3. Virksomheten kan ikke ta inn PFAS-holdige masser på deponiet før revidert prøvetakingsprogram er godkjent av Fylkesmannen.

Rapport med analyseresultater fra sigevannssediment og tilhørende vurderinger skal oversendes Fylkesmannen minst fire uker før mottak av PFAS-holdige masser.

5. Kort om bakgrunnen for saken

Avfallsanlegget på Brennevinsmyra omfatter et gammelt og et nyere deponi samt en gjenvinningsstasjon for mottak og mellomlagring av avfall. Den nyeste delen av deponiet har dobbel bunntetting, mens Fylkesmannen har innvilget dispensasjon fra dette kravet for det gamle deponiet i vedtak av 13.07.2004. Sigevann fra begge deponiene ledes sammen med egen ledning for forurenset overflatevann til lokalt renseanlegg før utslipp i sjøen utenfor Strømsvika på 30 meters dyp. Avfallsanlegget har egen atkomstvei fra Fv230, og nærliggende kaianlegg i Strømsvika muliggjør transport av avfall og masser med skip.

Maren AS har søkt om tillatelse til mottak og deponering av masser med lavt innhold av perfluorerte stoffer (PFAS). Det søkes om årlig mottak av 25 000 tonn boremasser med inntil 20 µg/kg perfluoroktylsulfonat (PFOS) og 20 µg/kg perfluorert oktansyre (PFOA). Massene vil deponeres i en egen celle, men med felles sigevannsdrenering med resten av deponiet.

5.1. Om perfluorerte stoffer (PFAS)

Perfluorerte stoffer er en stor gruppe syntetiske, fluorholdige forbindelser. Det er i dag kjent over 7000 PFAS-forbindelser, og de fleste av disse har man liten kunnskap om. Flere av dem brytes svært langsomt ned i naturen, og de kan derfor bli værende i miljøet i lang tid og oppkonsentreres i dyr oppover i næringskjeden.

PFAS-forbindelser har vært brukt både i industrielle prosesser og forbrukerprodukter siden 1950-tallet. Kilder til utslipp inkluderer produksjonsanlegg, avfallsdeponier, fabrikker, renseanlegg og bruk av produkter som for eksempel brannskum. Flere PFAS-forbindelser er nå strengt regulert gjennom EUs POP-forordning, den globale Stockholm-konvensjonen og protokollen for langtransport av organiske stoffer (UN-ECE-LRTAP). Mange står også oppført på norske myndigheters prioritetsliste, som angir kjemikalier som regnes for å utgjøre en alvorlig trussel mot helse og miljø (se tillatelsens vedlegg 1). Målet er å kontinuerlig redusere utslipp og bruk av disse forbindelsene.

5.2. Rettslig utgangspunkt

Forurensningsloven

Når Fylkesmannen vurderer om tillatelse til forurensende virksomhet skal gis, og eventuelt på hvilke vilkår, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket sammenholdt med fordeler og ulemper tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd. I vurderingen vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad den omsøkte virksomheten er akseptabel sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Fylkesmannens myndighetsutøvelse. Videre skal prinsippene i §§ 8 til 12 om blant annet kunnskapsgrunnlag, føre-var-tilnærming og samlet belastning legges til grunn som retningslinjer når Fylkesmannen treffer beslutninger som berører naturmangfold.

Vannforskriften

Vannforskriften inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2021 med mindre det er gitt unntak med hjemmel i forskriften § 9 eller § 10.

Nasjonalt prioriterte stoffer

Forurensningsmyndighetene har et mål om å kontinuerlig redusere utslipp av nasjonalt prioriterte stoffer (se vedlegg 1 i tillatelsen).

5.3. Om lokaliteten

Deponiet på Brennevinsmyra ligger på matrikkel nr. 37/25, 29/12, 29/25, 29/26 og 29/27 i Lindesnes kommune. Grunneier er Maren AS. I reguleringsplanen for området er arealene avsatt til industri/lager.

6. Saksgang og forhåndsvarslng

Saken er forhåndsvarslet i samsvar med forurensningsforskriften § 36-5, og søknaden var på offentlig høring i perioden 25. september – 25. oktober 2020. Det har kommet tre høringsuttalelser til søknaden. Nedenfor følger en kort oppsummering av uttalelsene og virksomhetens kommentar til disse. Fylkesmannen har vurdert uttalelsene og kommentarene ved behandlingen av søknaden.

6.1. Høringsuttalelser

Omland bygdelag v/Jørgen Smith ser positivt på tiltak som sikrer en god drift av Maren AS og andre lokale bedrifter, og på miljøtiltak som sikrer at forurensede masser deponeres på et egnet mottak. De forventer at det tas særlig hensyn til nærmiljøet som må leve med eventuelle belastninger fra anlegget, men ser med bakgrunn i søknadens beskrivelse av konsekvensene ingen store betenkeligheter med tanke på forurensning i nærområdet. De forutsetter imidlertid at det ikke er knyttet luktproblematikk til massene, og understreker at nærområdet tidligere har måttet tåle store påkjenninger som følge av aktiviteter ved avfallsanlegget.

Beboere i Homsvika v/Anne Britt Skilnand og Signe Kjerulf gjør oppmerksom på at det er 11 boliger og fritidsboliger i området som har borehull for drikkevann, og som er bekymret for forurensning av grunnvannet. De minner videre om tidligere luktproblemer ved avfallsanlegget, og påpeker at man i Homsvika vil merke eventuelle utfordringer med støv og lukt i større grad enn tidligere siden deler av fjellet mellom bebyggelse og avfallsanlegg har blitt sprengt ut for å utvide industriområdet.

Hytteiere i Homsvika v/Kåre Særheim påpeker at PFAS-forbindelser er svært giftige, og at beboere og hytteiere i Homsvika i hovedsak får vann fra grunnvannsbrønner. De er derfor bekymret for utlekking til grunnvannet, og mener at forurensningsmyndighetene bør derfor stille krav om trippel bunntetting ved inntak av denne typen masser. Sikring og rensing av sigevann bør også forbedres, og det bør stilles krav om årlig prøvetaking av borehull i Homsvika og ved utslippspunkt i fjorden.

6.2. Virksomhetens kommentarer til høringsuttalelsene

Fylkesmannen oversendte mottatte høringsuttalelser til Maren AS for kommentar den 27. oktober 2020, og mottok følgende kommentarer fra virksomheten i brev av 05.11.2020.

Maren AS understreker at selv om problematikken rundt PFAS-forbindelser er av relativt ny dato, går bruken av stoffene lenger tilbake i tid, og mye tidligere og nåværende avfall inneholder disse forbindelsene. Virksomheten angir at tiltakene ved deponiet er tilstrekkelige til å ha god kontroll med sigevann og tilførsel av forurensning til miljøet, og at deponering av den typen masser som det søkes om ikke vil ikke gi noen merkbare endringer i sigevannet.

Tilbakemelding til Omland bygdelag:

Maren AS påpeker at innholdet av PFAS-forbindelser i massene er svært lavt, og at det ikke er noen indikasjoner på at PFAS-forbindelser forårsaker problemer med lukt.

Tilbakemelding til beboere i Homsvika:

Maren AS viser i sin tilbakemelding til at deponiet er bygget med dobbel bunntetting, og at en innadrettet grunnvannsstrøm gjør det umulig å bevege vannet mot brønnene i Homsvika. Det er heller ingen indikasjoner på at PFAS-forbindelser medfører luktproblemer.

Tilbakemelding til hytteeiere i Homsvika:

Maren AS påpeker at det er beregnet meget liten økning i PFAS-konsentrasjon i sigevann ved mottak av typen masser som det er søkt om. Deponiet er bygget med dobbel bunntetting, og en innadrettet grunnvannsstrøm gjør det umulig å bevege vannet mot brønnene i Homsvika. Det tas jevnlig prøver av grunnvannsbrønner i det naturlige utstrømningsområdet ved deponiet og av sigevannet etter rensing, og i tillegg gjennomføres det regelmessige resipientvurderinger.

6.3. Virksomhetens kommentar til utkast til tillatelse

Fylkesmannen oversendte Maren AS et utkast til tillatelse den 25.11.2020. I e-post av 11.12.2020 kommenterer virksomheten at de ikke har noen merknader til utkastet.

7. Fylkesmannens vurderinger

7.1. Begrunnelse for vedtaket

Vurdering av naturmangfoldloven og vannforskriften

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i loven §§ 8 til 12 legges til grunn ved utøving av offentlig myndighet. Disse rettsprinsippene omfatter vurdering av kunnskapsgrunnlaget, «føre-var-prinsippet», samlet belastning, at kostnader bæres av tiltakshaver, miljøforsvarlige teknikker for drift og rensning samt best mulig lokalisering.

I reguleringsplanen for området er arealene avsatt til industri/lager. Det er registrert arter av stor eller særlig stor forvaltningsinteresse i området, jf. Artsdatabankens Artskart. Fylkesmannen forventer ikke at de observerte artene vil bli nevneverdig berørt ved deponering av PFAS-holdige masser. Det er ikke registrert viktige naturtyper i nærheten, jf. Miljødirektoratets Naturbase. Vi anser kunnskapsgrunnlaget for tilstrekkelig til å fatte et forsvarlig vedtak, jf. naturmangfoldloven § 8.

Vannforskriften har som målsetting at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2021, og skal vurderes i forbindelse med fastsettelse av utslippstillatelser. Dette innebærer at myndighetene ikke kan gi tillatelse til et utslipp som varig forringer vannkvaliteten i resipienten. Renset sigevann fra deponiet ledes til sjø hvor resipienten er Mannefjorden (vannforekomst-ID 0132010100-C). Maren AS gjennomfører hvert år et grundig miljøovervåkningsprogram som inkluderer prøvetaking av overvann, grunnvann og sigevann. Virksomheten gjennomfører i tillegg jevnlig resipientundersøkelser for å avdekke mulige miljøeffekter (økologisk og kjemisk) i vannforekomsten.

Maren AS søker om mottak og deponering av masser med inntil 20 µg/kg PFOS og 20 µg/kg PFOA. Basert på foregående års miljøkontroll inneholder sigevannet fra deponiet på Brennevinsmyra 0,1 – 0,15 µg/l PFOS og 0,15 – 0,2 µg/l PFOA. Beregninger utført av konsulent indikerer at deponering av de omsøkte massene maksimalt vil gi en økning på 0,003 µg/l PFOS i sigevannet. Basert på dette vurderer virksomheten at mottak og deponering av PFAS-holdige masser bare vil kunne gi en marginal økning for konsentrasjon i sigevannet, og ingen nevneverdig effekt for resipient eller grunnvann. For å avdekke eventuell uventet påvirkning stiller Fylkesmannen krav om at Maren AS skal analysere månedlig for alle relevante PFAS-forbindelser i sigevann og sigevannssediment, og setter i tillegg grenseverdier for PFOS og PFOA i sigevann (jf. punkt 7.2). Vi anser med dette at hensynet til naturmangfoldloven §§ 9-12 er ivaretatt.

Vi forutsetter at Maren AS har oversikt over samtlige utslipp fra anlegget, inkludert kontroll over overvannshåndtering. Vi forutsetter også at anlegget har dokumentert og oppdatert oversikt over ledningsnett, sluk, kummer, tanker, oljeutskillere, utslipp og prøvetakingspunkter, jf. interkontrollforskriften § 5.

Grunnvann

Grunnforholdene i og rundt deponiet er nærmere beskrevet i flere tidligere rapporter og risikovurderinger, og ble grundig vurdert i søknadsprosessen for avfallsanleggets reviderte tillatelse fra 12.12.2018. Det har her blitt konkludert med at det er lav risiko for transport av forurenset sigevann til grunnvann, og at en innadrettet grunnvannsstrøm gjør at ev. forurensning ikke vil påvirke omliggende grunnvannsbrønner. Som en del av miljøovervåkingen foretar Maren AS jevnlig målinger i flere grunnvannsbrønner. Resultater fra tidligere år viser at disse brønnene er påvirket av aktivitet ved avfallsanlegget, men i forbindelse med egenkontrollrapportering for 2018 konkluderer virksomheten med at dette skyldes inntrengning av overflatevann heller enn sigevann fra deponiet. Mye av påvirkningen ser ut til å skyldes midlertidig anleggsarbeid, og målinger fra fjoråret indikerer en normalisering av verdiene. Maren AS skal ved revidering av prøvetakingsprogrammet gjøre en vurdering av behovet for prøvetaking av PFAS-forbindelser i grunnvann, jf. punkt 7.2.

Konklusjon

Det er i dag bare et fåtall deponier i Norge som har tillatelse til å ta imot PFAS-forurensede masser. Dette kan føre til lang transportvei og økte kostnader for deponering av slike masser. På grunn av økonomiske og klimamessige kostnader ved veitransport er det også påtrykk for å øke bruken av sjøtransporten for avfall og forurensede masser. De omsøkte massene er boremasser fra industri. Det er gunstig at denne typen avfall kommer til deponi hvor man kan overvåke sigevann og resipient/grunnvann, og sette inn tiltak dersom deponeringen skulle medføre uønskede konsekvenser. Fylkesmannen vurderer at de samfunnsmessige konsekvensene av tiltaket dermed er større enn ulempene, og gir derfor tillatelse på bestemte vilkår.

7.2. Begrunnelse for utvalgte vilkår og krav

PFAS-forbindelser vil i mange tilfeller oppføre seg annerledes enn andre organiske miljøgifter når de legges på et deponi. Stoffene er svært mobile og bindes i liten grad til jord og løsmasser. Dette gjør at de vil kunne lekke ut fra deponier der utformingen ikke tar hensyn til stoffenes spesielle egenskaper.

Krav til deponeringen

PFAS-holdige masser skal deponeres i egne celler avsatt til dette formål. For at det skal være mulig å fjerne massene igjen dersom det viser seg at massene medfører problemer for det ytre miljø skal cellen stedfestes nøyaktig (kart/koordinater), og dokumentasjon på dette skal oppbevares. For å redusere risiko skal det gjennomføres avbøtende tiltak, og det er stilt krav om at massene deponeres slik at mulig nedtrengning av vann og sigevannsavrenning reduseres til et minimum.

Grenseverdier for sigevann

Av hensyn til nasjonal målsetting om å kontinuerlig redusere utslipp av nasjonalt prioriterte miljøgifter og risiko for skade på det marine miljø setter Fylkesmannen grenseverdier for PFOS og PFOA i sigevann, jf. tillatelsen punkt 3.6. For å sette grenseverdiene har vi tatt utgangspunkt i EQS (environmental quality standard/ miljøkvalitetsstandard) som er en grenseverdi mellom god og dårlig tilstand, jf. «Veileder for grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota» (M608/2016) og «Klassifisering av miljøtilstand i vann» (veileder 02:2018). Disse grenseverdiene er bestemt utfra et risikohensyn for helse og miljø. Ved fastsettelse av grenseverdier for PFOS har vi brukt MAC-EQS (tilsvarende øvre grenseklasse III «moderat», PNEC_{akutt}), som er grenseverdien for

akutt toksiske effekter ved korttidseksponering. For PFOA har vi brukt AA-EQS (tilsvarende øvre grenseklasse II «god», PNEC), som er grenseverdien for kroniske effekter ved langtidseksponering.

Revidert miljøkontrollprogram

Nåværende prøvetakingsprogram for Brennevinsmyra stiller krav om kvartalsvis overvåking av sigevannets sammensetning og årlig overvåking av sigevannssediment. For å avdekke eventuell uventet påvirkning stiller Fylkesmannen krav om at Maren AS skal analysere månedlig for alle relevante PFAS-forbindelser i sigevann og sigevannssediment, jf. tillatelsen punkt 3.11.3. Virksomheten skal også gjøre en vurdering av om det behøvet for prøvetaking av PFAS-forbindelser i grunnvann. Maren AS skal innen 1. mars 2021 oversende Fylkesmannen et forslag til revidert miljøkontrollprogram med beskrivelse av parametere, metoder og prøvetakingsfrekvens.

Utover de omsøkte forbindelsene PFOS og PFOA inneholder enkeltstående leveranser av boremassene mindre mengder av andre PFAS-forbindelser, blant annet fluortelomersulfonatet FTS-6:2 og perfluorobutanoat (PFBA). Fylkesmannen har ikke satt grenseverdier for disse stoffene, men virksomheten skal vurdere alle relevante PFAS-forbindelser ved revidering av miljøkontrollprogrammet.

Dokumentasjon av førtilstand for sigevannssediment – pålegg om undersøkelser

Gjennom den årlige rapporteringen til Fylkesmannen har Maren AS rapportert analyseresultater for PFOS og PFOA fra én sedimentprøve fra 2018. Før virksomheten kan motta og deponere PFAS-holdige masser må Maren AS dokumentere førtilstanden for innhold av PFOS og PFOA i sigevannssedimentet, jf. punkt 3. Rapport med analyseresultater og tilhørende vurderinger skal oversendes til Fylkesmannen minst fire uker før mottak av PFAS-holdige masser, og med bakgrunn i disse analyseresultatene vil Fylkesmannen vurdere å sette grenseverdier for PFOS og PFOA i sigevannssedimentet.

Behov for ytterligere tiltak

Det finnes flere deponier hvor man har tillatelse til å ta inn masser med høye konsentrasjoner av PFAS-forbindelser, og hvor man har utviklet effektive rensemetoder spesifikt for denne typen stoffer. Gitt de lave konsentrasjonene av PFAS-forbindelser i massene anser Fylkesmannen det som lite hensiktsmessig å stille krav om adskilt sigevannssystem og separat renseløsning på Brennevinsmyra, men dersom målinger skulle vise uønskede effekter må virksomheten være forberedt på at det kan bli stilt krav om ytterligere tiltak, jf. tillatelsen punkt 3.2.

8. Klagerett

Vedtakene kan påklages til Miljødirektoratet av Maren AS eller andre med rettslig klageinteresse. En klage bør inneholde en begrunnelse og nevne hvilke endringer som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken komme fram.

Klagefristen er tre uker fra dette brevet er mottatt. Klagen sendes til Fylkesmannen i Agder, 788 Stoa, 4809 Arendal eller til vår e-postadresse fmagpost@fylkesmannen.no. En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

9. Kunngjøring

Fylkesmannen vil kunngjøre vedtaket om endret tillatelse på vår hjemmeside; <https://www.fylkesmannen.no/nb/agder/>. Med visse begrensninger har partene rett til å se sakens dokumenter. Nærmere opplysninger om dette fås ved henvendelse til Fylkesmannen.

Med hilsen

Ingunn Løvdal (e.f.)
Miljøverndirektør
Miljøvernavdelingen

Veronica Skjævestad
faggruppetleder Forurensning
Miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
LINDESNES KOMMUNE

Nordre Heddeland 26 4534 MARNARDAL